

i mogući razvojni pravci i ponovni interes otočana za plemenito mediteransko stablo i njezin plod - maslinu; iz pera Marija Bonifačića: Oživljavanje maslinarstva.

Ponovno izdanje Krčkog kalendara pridružilo se plodonosnoj krčkoj nakladničkoj djelatnosti. Kalendar je grafički ukusno opremljen marom i znanjem Iva Marendića a unutrašnjost mu oplemenjuju slike iz bogatog likovnog fundusa Mile Kumbatović, akademske slikarice i kiparice rodom iz Omišlja.

Raznovrsnost tema, primjerene jednom godišnjaku, čine Krčki kalendar zanimljivim štivom ne samo Krčaninu - bodulu, već i svakom koji se želi upoznatim s ovim osebujnom otokom.

Mile Bogović

Grobnički zbornik, sv. II, Rijeka 1992., 247 str.

U povodu 750. obljetnice navodne pobjede Hrvata nad Tatarima 1242. godine Grobničani, a i šira zajednica, željeli su na razne načine obilježiti tu pobjedu o kojoj nam svjedoči sačuvana predaja. Održan je i znanstveni skup koji je započeo u palači HAZU u Zagebu 17. lipnja 1992., a narednog dana nastavljen u grobničkom Kaštelu. U ovom zborniku objavljeni su radovi s tog skupa, a obogaćen je i drugim priložima. Valja napomenuti da glavni referent, akad. *Lujo Margetić*, ne misli da nam je predaja vjerno prenijela ono što se dogodilo, a ni drugi povjesničari nisu pokušavali tražiti neke dokaze koji bi predaji dali stvarnu utemeljenost. Predaja je nastala u frankopanskom krugu, a formulirao ju je hrvatski kroničar *Ivan Tomašić* u svojoj knjizi iz 1561. godine.

Ostali sudionici znanstvenog skupa obradili su po neki detalj iz povijesti Grobnika i Grobinštine. Da spomenemo naslove: *Hrvatska u doba "grobničke bitke"* (P. Strčić), *Spomenik na Grobničkom polju* (Irvin Lukežić), *Pravni problemi grobničkih urbara* (Ž. Bartulović), *Prilog poznavanju prošlosti Rijeke i njena zaleda za francuske uprave* (N. Šetić), *Grobniščina između dvaju svjetskih ratova* (A. Giron), *Grobnička čakavština u vremenu i prostoru* (Iva Lukežić).

Uz te u Zborniku su još tri izlaganja koja su od crkvenopovijesnog značenja, pa ćemo se ne njih kratko osvrnuti. Irvin Lukežić je prikazao *Braščinu svete Marije Tepačke*, na osnovi blagajničke knjige te bratovštine, koja se čuva u arhivu HAZU u Zagrebu. Knjiga je pisana glagoljicom, a u njoj se između 1539. i 1623. nalazi popis prihoda i troškova. Na osnovi tih podataka Autor pokušao rekonstruirati život bratovštine. Mile Bogović je svoj rad: »*Crkvena povijest Grobinštine*« (str. 58-70) podijelio u tri dijela: (1) *biskupijska pripadnost Grobinštine u srednjem vijeku*, (2) *Grobnički kaptol* i (3) *Grobnička*

župa, od koje će se s vremenom odijeliti i postati samostalna župa Jelenje (1790) i Cernik (1830). U ovu skupinu izlaganja u širem smislu pripada i rad Nikole Crnkovića: »Prepoznatljivost starohrvatskih poganskih svetišta u dijelu primorja i zapadne Hrvatske.« Tu on oživljava neke prijašnje teorije, kao npr. onu Peiskerovu, ali daje rezultate i nekih svojih istraživanja. On je istraživao na koju stranu su usmjerene crkve na području od Zadra do Plomina. Do nekih jasnih zaključaka nije došao, ali smatra da bi daljnja istraživanja i uspoređivanja dala relevantne rezultate.

U drugom dijelu su izvadci iz već objavljenih djela o Grobniku raznih autora: *Koblera, Laszowskog, Aleksija Jelačića, Matije Mužića, Rudolfa Strohala* i dr. Potom slijede radovi učenika *Osnovne škole Čavle* na temu *Grobnička bitka*. Na koncu glavni urednik Zbornika i predsjednik Odbora za obilježavanje obljetnice Grobničke bitke, inž. *Anton Juretić* izvješćuje o radu Odbora i o raznim drugim inicijativama koje su pokrenute prigodom 750. obljetnice boja s Tatarima.

Premda u Zborniku nije učinjen napredak u otklanjanju sumnje u stvarnost hrvatske pobjede nad Tatarima 1242., pače prije bismo u njemu našli suprotne dokaze, ipak je obljetnica navodne bitke dobro iskorištena jer je mnogo toga iznešeno iz stvarne povijesti Grobnika i Grobinštine. Grobnik je bolje upoznao sebe i predstavio se kao vidno mjesto u hrvatskoj povijesti.

Mile Bogović

LIKA - NAŠA DIKA

Lički godišnjak za 1993. godinu, Hrvatski zavičajni klub Gospićana, Zagreb 1992., str. 270.

Pod tim naslovom objavio je Hrvatski zavičajni klub Gospićana u Zagrebu na 270 stranica svoju »Danicu«. Ne vidi se iz opreme da li uredništvo, kojemu je na čelu *mr. Nikola Bičanić*, ovim izdanjem želi nastaviti tradiciju prijašnjih Ličkih kalendara ili je to nešto novo. Svakako, u ovom godišnjaku imamo sve one osobine koje se nalaze u kalendarima-godišnjacima, ali je ovdje sve okrenuto prema Lici i ličkoj tematici. Tematika je također toliko raznovrsna da će svatko naći dobar dio za sebe. Dakako da je u takvim prilikama veoma teško svagdje zadržati potrebnu razinu. Ono što je vidljivo već na prvi pogled je to da urednici nisu tek nastupom novih prilika počeli svestranije pratiti događanja u ličkoj prošlosti i sadašnjosti, nego da su i prije - uz rizik da budu proglašavani natražnjacima - *marljivo skupljali blago iz prošlosti* da ga i kroz teška vremena prenesu na buduće naraštaje.